

ת"פ 22049/07/15 - בית המכס ומע"מ ירושלים, רשות המיסים, אגף המכס ומע"מ נגד עובד שירותי ניקיון בע"מ, האחים קליניס בע"מ, מוטי סמירה

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 22049-07-15 בית המכס ומע"מ ירושלים נ' ניקיון בע"מ ואח'
בפני כב' השופטת חגית מאק קלמנוביץ, ס. נשיא
המאשימה בית המכס ומע"מ ירושלים ע"י עו"ד אחינעם צוריאל רשות
המיסים, אגף המכס ומע"מ

נגד
הנאשמים

1. עובד שירותי ניקיון בע"מ
2. האחים קליניס בע"מ
3. מוטי סמירה ע"י ב"כ עו"ד אריאל עטרי

החלטה

1. נגד הנאשמים הוגש כתב אישום המייחס להם עבירות של אי הגשת דו"חות תקופתיים במועד לפי סעיף 117(א)(6) בקשר לסעיף 67 לחוק מס ערך מוסף התשל"ו-1975 (להלן: חוק מע"מ) ותקנה 20 לתקנות מס ערך מוסף התשל"ו-1976 (להלן: תקנות מע"מ).

בדיון שהתקיים ביום 26.11.15 התייצב נאשם 3 (להלן: הנאשם). לא בוצעה הקראה פורמלית של כתב האישום, אולם הנאשם התייחס לכתב האישום לגופו של עניין וטען כי הגיש את הדו"חות במועד. מאחר שכתב האישום כולל אזהרת מאסר וקיימת חובת ייצוג, מונתה הסניגוריה הציבורית לייצג את הנאשם.

2. ביום 24.1.16 הגישה המאשימה הודעה על תיקון כתב האישום בהתאם לסעיף 91 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב] התשל"ב-1982 (להלן: חסד"פ). בכתב האישום המתוקן שונו העבירות המיוחסות לנאשמים ותחת העבירות של אי הגשת דו"חות במועד הואשמו הנאשמים בהפרת החובה לתשלום המס המגיע לתקופת הדו"ח התקופתי עם הגשתו, עבירה לפי סעיף 118 בצירוף סעיף 88(א) לחוק מע"מ ותקנה 23(ב)(1) לתקנות מע"מ.

בדיון שלאחר מכן, ביום 24.1.16, היה הנאשם מיוצג. ב"כ הנאשם טען כי המאשימה לא היתה רשאית לתקן את כתב האישום מאחר שהמשפט החל כבר וסמכות התיקון נתונה לבית המשפט. בנוסף העלה טענות שונות לגופו של עניין נגד התיקון. שני הצדדים הגישו פירוט של טענותיהם בכתב. אתיחס לטענות השונות:

תיקון כתב האישום - בזכות או ברשות

סעיף 91 לחסד"פ קובע כי
תיקון כ

"תובע רשאי, בכל עת עד לתחילת המשפט, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, במסירת הודעה לבית המשפט המפרטת את השינוי...". סעיף 92 (א) לחסד"פ מורה כי **"בית המשפט רשאי, בכל עת שלאחר תחילת המשפט, לבקשת בעל דין, לתקן כתב אישום, להוסיף עליו ולגרוע ממנו, ובלבד שניתנה לנאשם הזדמנות סבירה להתגונן; התיקון ייעשה בכתב האישום או יירשם בפרוטוקול"**.

מאחר שהמאשימה רשאית לתקן את כתב האישום בלא קבלת רשות עד תחילת המשפט, יש לבחון אם בעת הגשת ההודעה על תיקון כתב האישום החל המשפט, דהיינו האם המשפט החל כבר בישיבה הראשונה שהתקיימה בתיק.

סעיף
תחילת

143 לחסד"פ מתאר את הליך פתיחת המשפט: **"בתחילת המשפט יקרא בית המשפט את כתב האישום באזני הנאשם, ויסביר לו, אם ראה צורך בכך, את תכנו, אולם רשאי בית המשפט לא לעשות כן לגבי נאשם המיוצג על ידי סניגור, אם הודיע הסניגור לבית המשפט, כי קרא את כתב האישום באזני הנאשם והסביר לו את תכנו, ואם אישר הנאשם את ההודעה; דברי הנאשם וסניגורו יירשמו בפרוטוקול"**.

5. עם זאת, הפסיקה פירשה את המונח תחילת משפט באופן רחב יותר, המשתנה בהתאם לנסיבות. כך, בבש"פ 7376/96, מיכאל צריקרנגד מדינת ישראל, פ"ד נ(4) 70, נקבע בהקשר לחובה לקיים הקראה של כתב אישום בעניינו של עצור כי למושג תחילת המשפט אין הגדרה בחוק, והוא מאפשר לבתי המשפט לפרשו לפי נסיבותיו של כל עניין, וכי ניתן להסתפק בהגדרה הגמישה לפיה **"תחילת המשפט היא השלב שבו מובא הנאשם לפני בית המשפט העומד לדון במשפטו, שלא לצורך הליך שהוגדר בפירוש כ'הליך שלפני משפט' ושלא לצורך עניין מינהלי גרידא"**. (הגדרה שנקבעה קודם לכן בהחלטת בית המשפט המחוזי בבאר שבע בב"ש (ב"ש) 418/79, אבו חצירה נגד מדינת ישראל, פ"מ תשמ"א (1) 14).

בבש"פ 1948/03, שמואלשילוןנגד מדינת ישראל, אומצה הגישה המרחיבה בפרשנות המונח תחילת משפט. השאלה לה נזקק בית המשפט נגעה למצב "בו לאנתקיימוהוראותסעיף143

לחסד"פ כלשונבאשרלתחילתהמשפט, אך לגופם של דברים, בישיבה שנועדה לתחילת המשפט, הוברכה הנאשם קרא בעצמו את כתבה אישום, הבין את הוראותיו והתייחס אליה באופן ענייני". נפסק כי "בנסיבות הענין, ניתן לראות בישיבה זו משום תחילת המשפט ואף שלא נתקיימו כל דקדוקיה של הוראת סעיף 143 רישא, משתכלית ההוראה הושגה."

6. המסקנה היא שהמונח תחילת משפט מתפרש באופן משתנה על פי נסיבות העניין. בענייננו, הנאשם הוזמן לדיון הקראה והתייחס באופן ענייני לאמור בכתב האישום, באופן המצביע על כך שראה את כתב האישום והבין את הוראותיו, לפיכך ניתן לראות בישיבה שהתקיימה תחילת משפט, כך שתיקון כתב האישום לאחר ישיבה זו מצריך רשות של בית המשפט.

האם ראוי לאפשר תיקון של כתב האישום

7. סעיף 92 לחסד"פ מכון את שיקול הדעת של בית המשפט הדין בבקשה לתיקון כתב האישום בנושא אחד בלבד: מתן אפשרות סבירה לנאשם להתגונן. במקרה זה כאשר הבקשה הוגשה בשלבים כה מוקדמים של הדיון אין כל פגיעה ביכולתו של הנאשם להתגונן בפני כתב האישום המתוקן.

8. באשר לתוכן התיקון המבוקש, אכן, העבירות המיוחסות לנאשם שונות מבחינת העובדות וחלק מהוראות החיקוק. אולם הן מתייחסות למסכת עובדתית אחת אשר שני כתבי האישום מהווים חלק ממנה. שכן הגשת הדו"חות היא אמנם חובה העומדת בפני עצמה, אולם תכליתה של חובה זו היא תשלום מס אמת. קיימת, איפוא, זיקה ממשית בין אי הגשת הדוחות במועד לבין אי ביצוע התשלום, ושניהם מהווים חלק מתהליך אחד של דיווח, קביעת השומה ותשלום המס.

יתר על כן, לגבי עובדות מהותיות אחרות המופיעות בכתב האישום, כגון החברות שבגין נדרש הדיווח, המועדים שבהם חלה החובה לדווח וכדומה, לא התבקש שינוי והן נותרו כפי שהיו בכתב האישום המקורי.

9. זאת ועוד: סעיף 92 לחסד"פ מאפשר תיקון של כתב האישום גם בשלבים מתקדמים הרבה יותר של הדיון, לאחר שנשמעו כבר ראיות בתיק, וגם כאשר התיקון גורם להעברת הדיון לבית משפט אחר.

בתגובת המאשימה לתגובת הנאשם הוסבר כי כתב האישום המקורי הוגש בשל שינוי שנערך במערכת הממוחשבת של רשות המיסים (סעיפים 3, 4 לתגובה). ניתן, איפוא, הסבר לצורך בתיקון כתב האישום. כמו כן הובהר בתגובתה המאשימה כי העבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום המתוקן חמורות פחות מאלה שיוחסו לו בכתב האישום המקורי.

10. במקרה זה, כאמור, בקשת התיקון הוגשה בשלב מוקדם של הדיון. הוסבר הצורך בתיקון והעובדה

שכתב האישום המקורי אינו מתאר נכונה את המצב העובדתי הקיים. העבירות המיוחסות לנאשם בכתב האישום המתוקן חמורות פחות מאלה שיוחסו לו בכתב האישום המקורי, ואין בהן כדי להשפיע על סמכות בית המשפט לדון בתיק. לאור האמור אני סבורה שהגנת הנאשם לא נפגעה. העובדה שהנאשם ובא כוחו הם שהעלו את הטענות שבעקבותיהן תוקן כתב האישום אינה גורעת מזכותה של המאשימה לתקן אותו. על כן אני מתירה את התיקון המבוקש בכתב האישום.

האם קמה עילת פסלות

11. במסגרת טיעוניה בעניין תיקון כתב האישום ציינה ב"כ המאשימה: "עמדתנו בתיק זה מאסר על תנאי וקנס. מאחר שמדובר בשתי חברות שזו לא הפעם הראשונה..."

ב"כ הנאשמים טען כי המאשימה חשפה נתונים על עברן של הנאשמות באופן המשחיר את פניהן, וכי הדבר מצדיק פסילת המותב והעברת הדיון בתיק למותב אחר. המאשימה, בתגובתה לתגובת הנאשם, טענה כי על אף שמדובר בעבירות שניתן להטיל בגין קנס מינהלי, הוחלט במקרה זה על הגשת כתב אישום, והנימוקים לכך הועלו על הכתב ומהווים חלק מחומר החקירה. לטענת ב"כ המאשימה היא התייחסה לעברן של הנאשמות כנימוק לכך שהמאשימה לא הסתפקה בקנס מנהלי ובחרה להגיש כתב אישום, ואין בכך כדי לחשוף את בית המשפט ללא הצדקה לעברם של הנאשמים באופן שיש בו כדי להשחיר את פניהם.

12. מלכתחילה ראוי שלא להעלות עובדות כגון אלו בבית המשפט, בפני המותב הדן בתיק, וודאי שלא כלאחר יד. אולם משנאמרו הדברים, יש לבחון האם יש בהם כדי להצדיק פסלות שופט והעברת הדיון למותב אחר.

נפסק כי חשיפתו של שופט הדן בתיק לראיה בדבר עבר פלילי אינה מקימה בהכרח עילת פסלות, וכי נדרשים משקל מצטבר ומסה קריטית של ראיות בלתי קבילות המקימות חשש למשוא פנים על מנת להצדיק פסלות. ראו לדוגמא: ע"פ 4849/03, מאיר שלוש נגד מדינת ישראל; ע"פ 1550/11, ראיאלבסובנגדמדינת ישראל; בש"פ 7505/13, קראג'יהמחמודנגד מדינת ישראל.

13. ההלכה האמורה נקבעה מקום שמדובר בחשיפה להרשעות קודמות או לראיות בלתי קבילות שיש חשש שישיעו באופן ממשי על בית המשפט ויגרמו למשוא פנים. אולם אין זה המצב בענייננו: ראשית, מהאמירה "זו לא פעם ראשונה" לא ברור במה בדיוק מדובר. ב"כ המאשימה ציינה כי מדובר בעבירות שניתן להטיל בגין קנס מינהלי, ומדבריה השתמע שעד עתה לא הוגשו נגד הנאשמות כתבי אישום בעבירות מסוג זה. ניתן, איפוא, להסיק מהנאמר כי רשויות המס העלו טענות דומות נגד הנאשמות. לא ידוע אם ננקטו בגין הליכים כלשהן, וגם אם התקיימו הליכים מינהליים, אין דין הליך מינהלי כדין הרשעה בבית המשפט. אדם עשוי לבחור לשלם קנס מנהלי מטעמים של יעילות, חוסר במשאבים

וכדומה, כך שגם אם שולם קנס מינהלי אין בכך ראייה חותכת או אף ממשית לכך שאכן בוצעה עבירה פלילית.

14. יתר על כן, גם אם אכן לנאשמות היסטוריה כלשהי של אי הגשת דו"חות במועד ואף אי תשלום מס במועד, (ואבהיר כי אין בפני ראיות לכך מלבד אמירה כללית ביותר), מדובר בהליכים טכניים במהותם, שלעיתים נובעים מכורח המציאות בניהול עסק. העבירות המיוחסות לנאשמים אינן עבירות מס מהותיות, וכתב האישום אינו כולל טענה להעלמות מס, מעשי מרמה וכדומה. על כן, גם אילו הוכח כי הנאשמים ביצעו בעבר עבירות כאלה, לא היה בכך כדי "להשחיר את פניהם" של הנאשמים, שכן אין באותם מעשים הדופי המוסרי הקיים בביצוע עבירות פליליות ממש ועבירות מס מהותיות. החשיפה לעובדות אלו אינה יוצרת בלב השומע את אותה דעה מוקדמת שעלולה להיווצר אצל בית משפט הנחשף לעברו הפלילי ולהרשעותיו הפליליות הקודמות של נאשם.

עוד אציין כי נאשמות 1 ו-2 הן חברות, אשר לא ידוע מי היו בעלי השליטה והמנהלים שלהן בעבר, כך שגם אם אכן בוצעו על ידן מעשים דומים בעבר, לא ניתן להסיק מכך שהאשם רובץ על הנאשם שבפני.

15. לאור האמור אני מתירה תיקון כתב האישום כמבוקש.

הדיון בתיק יימשך כסדרו.

ניתנה היום, כ"ג אדר ב' תשע"ו, 02 אפריל 2016, בהעדר הצדדים.